

Leszálltunk a metróról, és elindultunk az Andrássy úton. Még reggel volt, 9 óra körül lehetett. A múzeum, amelyet a 60. szám alatt találtunk, még zárva volt, csak 10 órakor nyitott. Papa tekintete elidőzött az épületen. Gondolom, nem most látta először 56 óta, de talán most állt meg először és vette alaposabban szemügyre a monumentális építményt. Talán csak számunkra, vidékieknek tűnik óriásinak ez az épület. Számomra például elég tekintélyt parancsolónak tűnt az egész. Megnéztük a ház oldalára kiszögelt képeket, és papa mindegyiknél elidőzött, megállt egy kicsit.

– Ennek falába volt, úgy is hívták, hogy Falábú. A Corvin mozinál volt a csapatával.

Aztán tovább ment, és egy másik portréra mutatott.

– Őt is láttam, meg őt is, a Körtéren harcoltak.

Kicsit mintha átszellemült volna. Bizonyára visszatértek az emlékei, azok az érzések, amelyeket hatvan éve érzett, mindössze húszévesen. Még sosem láttam őt ilyennek, ha ott, éppen akkor kitört volna egy újabb forradalom, szerintem ahhoz is csatlakozott volna. Még nézelődünk egy kicsit, majd megérkezett Erzsi néni és az élettársa, Zoli bácsi. Erzsi néni papa húga, aki szintén ott volt hatvan éve, október 23-án, Budapesten. Sőt, ő a pártház mellett lakott, amit minden második percben elmondott. Négyen mentünk hát be. Én másodjára jártam ott, de sikerült eltévednem velük, így kissé kuszán, talán nem sorrendben jártuk végig az emeleteket, termeket, de értettük, miről van szó. Furcsa volt, mert én ezekről a dolgokról csak olvastam, hallottam, ők viszont a részesei voltak mindennek. Nem is hagyatkoztam a táblákra, papírokra, melyek leírták a történeteket, mert ők maguk mesélték el nekem. Úgy éreztem, élvezik, hogy mesélhetnek nekem ezekről, és én is élveztem ezt a fajta idegenvezetést. Az előzmények és a Kádár-korszak kiállítása is érdekes volt, de ami őket és engem is a leginkább megérintett, az közvetlenül az október 23-i események és a megtorlás voltak. Papa egy pillanatra felfedezni vélte magát az egyik fotón, ami azon a napon készült.

– Nézd csak, Áron, ez olyan, mint én!

– Nem tudom papa... nem hiszem.

– Gyere csak, Erzsi, nézd meg te is!

Erzsi néni odalépett, és vizsgálta egy darabig a képet.

– Ez nem te vagy.

– Dehogynem! A füle olyan, mint nekem.

– Laci, ez nem te vagy!

– De!

Nálunk családi vonás a makacsság. A kisebb vita tíz percig is eltartott a képfelett, a többi látogató megmosolyogta őket, és talán máshol, egy másik helyen szégyelltem volna, hogy velük vagyok, de itt egyáltalán nem. A megtorlások helyszínén, a pincében, ahol a tömlőcök vannak, Erzsi néni és papa is újabb ismerős arcokat fedeztek fel a képeken. Meséltek, ki ki volt és hogy hol látták őket, vagy hogy mit hallottak róluk. Nem tudom, mit éreztek, mikor kilépték az épületből. Talán megkönny-

nyebbültek egy kicsit és segített a lezárásban, talán csak újra felélénkültek bennük az emlékek.

Papa közben nem mesélte el azokat a részleteket, amiket előtte, otthon. Ő egy egyszerű munkás volt Pesten, és látta, hallotta az utcán vonuló tömeget, de először nem értette, mi folyik. Aztán ő is csatlakozott hozzájuk. Erzsi néni és ő is ütötték a Sztálin-szobrot, hoztak belőle darabokat is. Erzsi néni azóta is őrzi az övét, mint egy trófeát. Aztán sodródtak a tömeggel. Papa elmesélte, hogy a harcok során is ott volt. Egy férfi éppen egy tankot lőtt a géppuskájával, ami egy állványon volt. Közelebb lépett hozzá, hogy megnézzé, milyen a fegyver, körülbelül egy méter lehetett a fejük között, mikor egy nagy durranás hallatszott. A géppuskát kezelő férfit fejbe lőtték. A férfi vére és a szervei papa felsőjén csorogtak le. Lefagyott egy másodpercre, majd felnézett a tankra, abból lőtt ki valaki. Azonnal futni kezdett az ellenkező irányba, és menekült. Látta, ahogyan az orosz tankok bevonulnak a fővárosba, ő egy hirdetőtábla mögé bújt el, majd vonaton és gyalog, feltűnést nem keltve jutott haza a Jászságba. Bizonyára mesélt még róla, talán az én memóriámmal van baj, hogy nem emlékszem minden részletre, de az is biztos, hogy ő is felejtett az évek során. Évtizedekig nem mesélt erről akárkinek, megtartotta magának. Érdekesség, hogy később kertészként dolgozott Kádár János miniszteri rezidenciáján és gyakran látta az államfőt. Azt mondta, lenyomozták a múltját, de szerencsére semmit sem találtak arról, hogy ő hol volt 56-ban október 23-án.

Nem fogott fegyvert és nem is volt a harcok részese végig, nem állt a tömegek élén, nem lázította a többieket szónoklatokkal. Csak egy volt a sok közül a tömegben, de én úgy tekintek papára, mint egy forradalmárra, szabadságharcosra, hősré és nagyon büszke vagyok rá. A mai napig szívesen hallgatom erről és más rég történt eseményről a történeteit. Megérintett engem is 56 története, és a múzeum is. Elgondolkodtam: ha holnap kitörne egy újabb forradalom, csatlakoznék hozzá? Az első gondolatom az volt, hogy igen. Nem azért, mert hős akarok lenni, egy olyan ember, aki egyszer múzeumok falán díszleg majd egy képen, akiről utcákat neveznek el, nem. Ha látnám, hogy mások is fellázadnak egy olyan rendszer ellen, ami elnyom minket, ami úgy bánik velünk, mint a birkákkal, én is melljük állnék és bátran indulnék el az oldalukon egy jobb és szebb ország érdekében. A hatalom a mi kezünkben van, és bármikor képesek vagyunk kizökkenteni a vezetést, de ehhez összefogásra van szükségünk. Sztereotípiák, de a magyarok nem erről híresek állítólag. Azonban mikor nagy szükség volt rá, mindig meg tudtuk mozgatni a felettünk álló hatalmat, az elnyomókat. Öröm számomra azt látni, hogy egy sportesemény miatt összejön pár ismeretlen, és együtt szurkol a magyar csapatért, olimpiakonokért. Létezik még összetartás, összetartozás, és remélem, hogy a jövő fiataljai is büszkén emlékeznek vissza a szabadságunkért folytatott harcra, harcokra, és egészséges nemzettudattal örömmel mondják majd, hogy magyar vagyok.

(A mű a *Mai szívekben 1956 forradalma* című pályázatra érkezett.)